

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Nemo condicit rem suam: over de samenloop tussen de rei vindicatio en de condictio

Wal, T.B.D. van der

Citation

Wal, T. B. D. van der. (2019, February 12). *Nemo condicit rem suam: over de samenloop tussen de rei vindicatio en de condictio*. Meijers-reeks. Boom Juridisch. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/68751>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/68751>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/68751> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Wal, T.B.D. van der

Title: Nemo condicit rem suam: over de samenloop tussen de rei vindicatio en de condictio

Issue Date: 2019-02-12

Stellingen behorende bij het proefschrift

Nemo condicit rem suam

Over de samenloop tussen de *rei vindicatio* en de *condictio*

van T.B.D. van der Wal

1. Uit de aanvaarding van een causaal stelsel van eigendomsoverdracht vloeit voort dat de *condictio* met de *rei vindicatio* samenloopt.

Zie § 5.4.5.

2. De situatie waarin een solvent een onverschuldigde betaling heeft verricht met andermans zaak, is bij uitstek het geval waarin de noodzaak van samenloop tussen de *rei vindicatio* en de *condictio* blijkt.

D. 12,6,15,1 (Paulus); zie § 2.6.3, 3.2.4, 3.5.3, 4.3.4, 5.4.3, onder III, en 5.5.3.

3. De regel dat niemand zijn eigen zaak kan condiceren, behalve van een dief, die tot uitdrukking komt in D. 7,9,12 (Ulpianus), is voor het klassieke Romeinse recht te stellig. In sommige gevallen, die weliswaar aan diefstal waren verwant, kon een eigenaar zijn zaak condiceren zonder dat de gedaagde zich aan het delict *furtum* schuldig had gemaakt.

D. 18,1,29 (Ulpianus); D. 46,3,38,1 (Africanus); D. 12,1,4,1-2 (Ulpianus); D. 13,3,2 (Ulpianus); zie § 2.5.

4. Anders dan uit Mommsens *Editio Maior* volgt, maakt D. 12,1,4 geen onderdeel uit van Ulpianus' 34^e boek, maar zijn 44^e boek op Sabinus.

Lenel, *Pal.* II, k. 1150² (Ulpianus 2794); zie § 2.5.4.

5. Ten onrechte stelt d'Ors dat de woorden 'condictio mihi manebit' in D. 47,2,9,1 (Pomponius, *libro sexto decimo ad Sabinum*) dienen te worden gelezen als 'condictio mihi non manebit.'

Zie § 2.4.4.

6. De Accursische glosse geeft aan Ulpianus' regel dat niemand zijn eigen zaak kan condiceren, behalve van een dief, de betekenis dat niemand met de *condictio* kan vorderen dat hem een goederenrechtelijke positie – die van eigenaar of bezitter – wordt verschafte die hij reeds heeft.

Zie § 3.2.

7. Bregstein beschouwt de verrijkingsvordering als 'remplaçant' van de *rei vindicatio*, en niet, zoals Linssen stelt, als een 'instrument naast de *rei vindicatio*.'

Linssen, *Voordeelsafgifte*, p. 460; zie § 5.4.3.

8. Door de bezitsverkrijging als een verrijking aan te merken, opent de Hoge Raad in het arrest van 4 december 1953, *NJ* 1954, 374 (*Beheersinstituut/Van Egmond*), de mogelijkheid van samenloop tussen de *rei vindicatio* en de vordering uit onverschuldigde betaling, en volgt hiermee, anders dan Biegman-Hartogh en A.-G. Franx stellen, niet de leer van Bregstein, waarin beide vorderingen elkaar uitsluiten.

Bregstein, *Ongegronde vermogensvermeerdering*, p. 150; Biegman-Hartogh, *Ongegronde verrijking*, p. 106; A.-G. Franx in zijn conclusie voor HR 31 maart 1978, *NJ* 1978, 363 (*SVB/Stichting St. Jansgeleen*); zie § 5.4.4.

9. Het onuitgegeven materiaal uit het archief van het Ministerie van Justitie met betrekking tot de totstandkoming van het Nieuw Burgerlijk Wetboek dient te worden uitgegeven in een serie werken, vergelijkbaar met de Zwitserse *Materialien zum Zivilgesetzbuch*.

Markus Reber & Christoph Hurni (red.), *Schweizerisches Zivilgesetzbuch. Materialien zum Zivilgesetzbuch.*, in het bijzonder: *Band III. Protokolle der Verhandlungen der grossen Expertenkommission 1901-1903, redigierter Vorentwurf von 1903, Botschaft und Entwurf des Bundesrats von 1904*, Bern: Stämpfli Verlag AG 2013; zie § 4.5, 5.5.

10. Ten onrechte stelt de Hoge Raad dat de faillissementscurator bij een aan de failliet gerichte onverschuldigde betaling alleen dán direct tot restitutie dient over te gaan indien de onverschuldigde betaling op een 'onmiskerbare vergissing' berustte.

HR 5 september 1997, *NJ* 1998, 437 (*Ontvoanger/Hamm q.q.*; m.nt. P. van Schilfgaarde); zie § 5.6.2.

11. Aan de voormalig eigenaar die zijn eigendomsrecht door de werking van art. 3:306 jo. 3:105 BW heeft verloren aan de bezitter te kwader trouw, zal de Hoge Raad naar verwachting op grond van art. 6:212 BW een verrijkingsovereenkomst toekennen tegen deze bezitter.

Cf. HR 24 februari 2017, *NJ* 2018, 141 (*Gemeente Heusden/M. en B.*; m.nt. H.J. Snijders).

12. Het Duitse onderwijssysteem waarbij hoogleraren privaatrecht afwisselend college geven in het Romeinse recht en het geldende recht, verdient aanbeveling.

13. Digitale abonnementen op boeken en tijdschriften dienen een aanvulling te zijn op, en niet een vervanging van de aanschaf van fysieke exemplaren door een bibliotheek.

14. De mate van vanzelfsprekendheid waarmee een stelling wordt verkondigd is omgekeerd evenredig aan haar overtuigende kracht. Dat is zonneklaar.

Cf. Johannes Philippus Suijling, 'G. Scholten, Wanprestatie als ontbindende voorwaarde bij wederkerige overeenkomsten' (boekbespreking), *Themis* 76 (1915), p. 621: 'Aldus drukken zich de artt. 1395 vlg. B. W. met ondubbelzinnige duidelijkheid uit.'